

پیشینه کاوی تحقیقات انجام شده پیرامون جامعه کارگری کشور

محمد خانباشی
دکترای مدیریت دولتی،
دانشگاه علامه طباطبائی

کارگران به عنوان یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در کارایی و موفقیت برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی دولت‌ها به شمار می‌روند و به طور قطع کیفیت زندگی و رفاه عمومی جوامع و کشورهای مختلف متأثر از وضعیت و شرایط جامعه کارگری است. از این منظر مرور پیشینه تحقیقات صورت گرفته پیرامون این موضوع حائز اهمیت به سزایی است. آشنایی با روش‌های گوناگون این پژوهش‌ها و یافته‌های هر یک از آنها می‌تواند درک عمیق‌تری از وضعیت جامعه کارگری کشور پدید آورد. در نوشتار حاضر تلاش شده است تا گوشه‌ای از مهم‌ترین تحقیقات صورت گرفته سالیان اخیر در ایران در حوزه جامعه کارگری کشور به طور مختصر و مفید به تصویر کشیده شود. تحقیقات مختلف هر یک از منظر خود به موضوع مورد بحث و حواشی آن پرداخته‌اند که واکاوی آنها خالی از فایده نیست. لذا با استفاده از روش پیشینه کاوی تحقیقات گذشته، مهم‌ترین محورهای مرتبط یا موثر بر هر پژوهش مورد اشاره قرار خواهند گرفت. از طریق مقایسه یافته‌ها و نتایج این تحقیقات از مهم‌ترین چالش‌های جامعه کارگری کشور و نیز پیامدهای آنها در اقتصاد ملی درک بیشتری حاصل خواهد شد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله علمی جامعه علوم انسانی

واژگان کلیدی: کارگران^۱، پیشینه پژوهشی^۲، اقتصاد ملی^۳

کارگر، در لغت به معنای کارکننده و کسی که در کارخانه یا کارگاه کار می‌کند و مزد می‌گیرد، تعریف شده است که در مقابل اصطلاح کارفرما قرار دارد. از نظر حقوقی نیز کارگر کسی است که به هر عنوان در مقابل دریافت حق‌السعی اعم از مزد، حقوق، سهم سود و سایر مزایا، به درخواست کارفرما کار می‌کند. البته مطابق مواد ۱ و ۵ قانون کار، کلیه کارگران مشمول قانون کار هستند و مکلف به تبعیت از آن می‌باشند. بنابراین شناخت مفهوم مد نظر قانون کار از واژه «کارگر» ضروری است زیرا حقوق و تکالیفی که قانون کار له یا علیه کارگر مقرر نموده، ناظر به مفهومی است که خود قانون کار از کارگر در نظر داشته است.

طبقه کارگر یک طبقه اجتماعی است و از افرادی تشکیل می‌شود که در مشاغلی کار می‌کنند که به قدرت بدنی و انجام کار به صورت دستی نیاز دارد. طبقه کارگر را بر اساس سطح مهارت تقسیم‌بندی می‌کنند. طبقه کارگر بالا، شامل کارگران ماهر و متخصص است که اعضایش از نظر درآمد، شرایط کار و تأمین شغلی، بر دیگر کارگران برتری دارند. اگر چه بعضی مهارت‌ها در جریان اتوماسیون و پیشرفت‌های فناوری اهمیت خود را از دست داده‌اند اما معمولاً شرایط اقتصادی کارگران ماهر بهتر از سایر کارگران است. کارگران ماهر، معمولاً از ثبات شغلی برخوردارند و دوره

- 1 . Labors
- 2 . Research background
- 3 . National economy

بیکاری آنان کوتاه‌تر است. طبقه کارگر پایین از افرادی تشکیل شده است که در مشاغل غیرماهر و نیمه‌ماهر که به آموزش اندکی نیاز دارد، اشتغال دارند. تأمین شغلی در بیشتر این مشاغل کم‌تر از مشاغلی است که به مهارت نیاز دارند. این کارگران معمولاً از ثبات شغلی برخوردار نیستند و طول دوره های بیکاری آنها نیز بیشتر است.

مشاغل طبقه کارگری از لحاظ تمام‌وقت یا پاره‌وقت بودن و میزان تأمین شغلی که کارگران از آن برخوردارند، متفاوت است. بخش‌ها و حوزه‌های مرکزی، قسمت‌هایی هستند که کارگران در آنها به مشاغل تمام‌وقت اشتغال دارند، درآمد نسبتاً بالایی کسب می‌کنند و از تأمین شغلی بلندمدت برخوردارند. بخش‌های پیرامونی، بخش‌هایی هستند که در آن تأمین شغلی وجود ندارد، دستمزدها پایین و نسبت کارگران پاره‌وقت زیاد است. کارگران ماهر و بخشی از کارگران نیمه‌ماهر و غیرماهر در بخش‌های مرکزی فراوان‌تر هستند که اغلب در اتحادیه‌های کارگری متشکل گردیده‌اند. بقیه کارگران به بخش‌های پیرامونی راه می‌یابند که در آنجا سطح تشکل در اتحادیه‌ها نیز کمتر است. حد فاصل خاصی در درون طبقه کارگر بین اکثریت قومی و اقلیت‌های محروم که یک طبقه زیرین را تشکیل می‌دهند، وجود دارد. اعضای طبقه زیرین، شرایط کار و سطح زندگی پایین‌تری نسبت به اکثریت جمعیت دارند. اکثر اعضای طبقه زیرین، کارگرانی هستند که مدت طولانی بی‌کارند یا به طور متناوب شاغل و بیکار می‌شوند.

روی هم رفته جامعه کارگری در کلیه کشورها به عنوان یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در کارایی و موفقیت برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی دولت‌ها تلقی می‌گردد و به طور قطع وضعیت آن می‌تواند به عنوان یکی از مولفه‌های کیفیت زندگی و رفاه عمومی جوامع و کشورهای مختلف در نظر گرفته شود. از این رو مرور پیشینه تحقیقات صورت گرفته پیرامون این موضوع و نیز رویکردهای مرتبط حائز اهمیت به سزایی است. آشنایی با روش‌های گوناگون این پژوهش‌ها و یافته‌های هر یک از آنها می‌تواند درک عمیق‌تری از موضوع پدید آورد. در طرح پژوهشی حاضر تلاش شده است تا گوشه‌ای از مهم‌ترین تحقیقات صورت گرفته سالیان اخیر در ایران در حوزه جامعه کارگری کشور به طور مختصر و مفید به تصویر کشیده شود. از آنجایی که یکی از خلأهای بزرگ در کشور ما فقدان ارتباط صحیح و منطقی میان دو حوزه تحقیق و اجرا است، انجام چنین مطالعاتی می‌تواند توجه مسئولان و مدیران اجرایی را بیش از پیش به یافته‌ها و نتایج حاصل از تحقیقات علمی و دانشگاهی در این زمینه جلب نماید و به بستری برای ارتباط جدی‌تر و عمیق‌تر میان دو حوزه صنعت و دانشگاه تبدیل گردد. در این گفتار، یافته‌های ۱۰ مورد از تحقیقات انجام شده در حوزه مسائل مربوط به جامعه کارگری کشور، جهت استفاده علاقه‌مندان، خلاصه‌سازی شده است. انشاءالله در آینده نزدیک و در صورت وجود فرصت کافی، پژوهش‌های بیشتری در این زمینه بررسی و معرفی خواهند شد.

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۱	اثرات توام صدا و نوبت کاری روی پارامترهای فیزیولوژیکی کارگران در یک صنعت شیمیایی	مجید معتمدزاده، صمد قضایی	مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی همدان، بهار ۱۳۸۲	پیمایش	زمینه و یافته های پژوهش: صدا و نوبت کاری هر یک به طور مستقل باعث ایجاد بیماریها و ناراحتی‌های مختلف در افراد در معرض می‌شوند. این مطالعه به منظور تعیین اثرات توام صدا و نوبت کاری روی پارامترهای فیزیولوژیکی کارگران شامل درجه حرارت بدن، ضربان قلب و فشار خون در یک صنعت شیمیایی در تهران در سال ۷۲ انجام گرفت. پارامترهای فیزیولوژیکی کارگران در ابتدا و انتهای تمام شیفت‌های کاری ثبت شد. گروه های مورد مطالعه شامل ۱- کارگران روزکار (۱۱۵ نفر) ۲- کارگران روزکار در معرض صدای ناپیوسته (۴۴ نفر) ۳- کارگران دو شیفت کار بدون مواجهه با صدا (۱۸۰ نفر) ۴- کارگران سه شیفت کار بدون مواجهه پیوسته با صدا که دوزیمتری صدا با استفاده از دوزیمتر B&K مدل ۴۴۲۸ صورت گرفت. نتایج به دست آمده با استفاده از آزمونهای آماری t-test، t، مجذور کای، آنالیز واریانس و رگرسیون و نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که صدا و نوبت کاری به نسبت درجه حرارت بدن تاثیر بیشتری روی فشار خون (سیستولیک و دیاستولیک) دارند. آنالیز آماری نشان داد که در کارگران سه شیفت کار، اثرات توام صدا و نوبت کاری روی فشار خون سیستولیک و دیاستولیک باعث اختلاف قابل ملاحظه‌ای بین گروه در معرض گروه کنترل می‌گردد. به طور کلی، با توجه به اهداف طراحی این مطالعه مبنی بر تعیین اثرات احتمالی صدا و نوبت کاری روی پارامترهای فیزیولوژیکی، یافته‌های حاصل از این پژوهش وجود اثرات افزایشی توام صدا و نوبت کاری را روی فشار خون تایید می‌نماید که در این بین اثر صدا قوی‌تر از تاثیر نوبت کاری است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مواجهه توام با صدا و نوبت کاری می‌تواند به عنوان ریسک فاکتور بیماریهای قلبی- عروقی تلقی شود زیرا باعث افزایش فشار خون در کارگران در معرض می‌گردد.

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۲	بررسی تاثیر آلودگی صنعتی بر روی تعدادی از آنزیمهای سرم خون کارگران	حیدر فراهانی	فصلنامه دانشور، دی ۱۳۸۲	توصیفی - مقطعی	زمینه و نتایج: با توجه به اهمیت سلامت کارگران در کارخانجات صنعتی و عوارض مختلف آلودگی های صنعتی بر سلامت انسان، به منظور تعیین وضعیت سلامتی کارگران، این تحقیق بر روی آنزیم های سرم خون کارگران بعضی کارگاههای صنعتی شهر اراک انجام گرفت. این پژوهش بر روی سه گروه از کارگران کارخانجات صنعتی شهر اراک به روش نمونه گیری خوشه ای دو مرحله ای صورت پذیرفته و در آن، آنزیم های ، ALP , AST, LDH, CPK مورد مطالعه و مقایسه با گروه کنترل قرار گرفته اند. پس از بررسی نتایج، افزایش قابل ملاحظه در فعالیت آنزیمهای ALP, LDH, CPK و کاهش قابل توجه ای در ALP سرم خون کارگران کارگاههای فلزکاری، جوشکاری و الیاف و موکت ملاحظه گردید. با توجه به این که افزایش آنزیم ها در خون، پس از تخریب سلولی صورت می‌پذیرد، به نظر می رسد که آلودگی محیط کار، به بافت های مختلف صدمه زده، سبب تخریب آنها و نهایتا آزادسازی آنزیم در خون گردیده است. برای انجام تحقیقات تحلیلی و شناخت بافتهای صدمه دیده، مطالعه بر روی ایزوآنزیم های خون پیشنهاد می گردد.
۳	انواع مسمومیتهای شغلی در کارگران مراجعه کننده به خانه‌های بهداشت کلخلهی تولید کننده مواد شوینده و شیمیایی	هادی مرشدی، علی صفری واریانی	مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، بهار ۱۳۸۲	توصیفی	زمینه تحقیق: امروزه با پیشرفت فناوری، میزان بروز مسمومیت شغلی در حال افزایش است و سالانه صدها کارگر به علت مسمومیت شغلی، از کار افتاده می شوند. هدف: مطالعه به منظور تعیین انواع مسمومیت های شغلی در کارگران کارخانه های تولید کننده مواد شوینده و شیمیایی واقع در شهر صنعتی البرز قزوین انجام شد. روش: در این مطالعه توصیفی که در سال ۱۳۷۹ انجام شد، پرونده بهداشتی ۳۲۵۰ نفر از پرسنل شاغل در کارخانه‌های تولی پرس، بهداد و شیمی کشاورز طی سال های ۱۳۷۰ تا ۷۷ با استفاده از چک لیست مورد بررسی قرار گرفت. یافته ها: ۳۲۳ نفر (۹،۹۳ درصد) از شاغلان کارخانه های مذکور دچار مسمومیت شغلی شده بودند که بیشترین نوع مسمومیت شغلی، مسمومیت تنفسی (۴۸،۹ درصد) و کمترین نوع آن از راه پوست (۱۴،۲۴ درصد) بود. نتیجه گیری: با توجه به یافته ها ضرورت توجه بیشتر مسوولان بهداشتی کشور و مدیران کارخانه‌ها نسبت به جدی گرفتن استانداردها و رعایت موازین بهداشت شغلی، نمایان می شود.

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۴	بررسی عوامل موثر بر تنش‌های کاری	صادق صالحی	نامه علوم اجتماعی، شهریور ۱۳۸۳	پیمایش	<p>زمینه و یافته‌های پژوهش: نآرامی و تنش، به عنوان نوعی رفتار تعارضی که در کارخانجات به وقوع می‌پیوندد، دارای پیامدهای منفی اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی-امنیتی است. مطالعه این نآرامیها و تنشها و نیز بررسی ریشه‌ای این کشمکش‌ها در روابط صنعتی و دلایل ایجاد تضاد بین نظام کارخانه‌ها و کارگران و ... از جمله موضوعات اساسی جامعه‌شناسی صنعتی است. تحقیق حاضر در صدد پاسخگویی به این سوال اصلی است که "علت بروز نآرامیها و تنشهای کاری در مراکز تولیدی و کاری استان مازندران چیست؟ برای پاسخگویی به این سوال از چارچوب نظری دیدگاه بسیج منابع استفاده شده است. واحد تحلیل این پژوهش فرد (کارگر) بوده و سطح آن نیز سطح خرد است. محدوده مکانی تحقیق حاضر را استان مازندران و محدوده زمانی آن را زمستان سال ۱۳۷۸ تشکیل می‌دهد. جامعه آماری این تحقیق را کلیه مراکز تولیدی و کاری استان تشکیل می‌دهند که طی ۵ سال گذشته یکی از انواع تنش (تجمع در بیرون از کارخانه، تجمع در درون کارخانه، تعطیلی در کار، صدمه زدن به کارخانه و گروگان گیری مدیر) در آن به وقوع پیوسته است. با توجه به محدود بودن تعداد مراکز تولیدی و کاری مرتبط با موضوع (۹ واحد)، واحدهای مذکور به صورت تمام شماری مد نظر قرار گرفته‌اند. از طرف دیگر، با توجه به این که واحد تحلیل، کارگر بوده است لذا برای تعیین حجم نمونه از روش نمونه‌گیری طبقه ای نسبی استفاده شده است. برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز، پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیری، نقش (سهام) عوامل موثر بر میزان تنش را نشان می‌دهد. عوامل مذکور عبارتند از: ۱. میزان تاثیر سن ۲. تحصیلات ۳. حقوق و دستمزد ۴. سابقه کار ۵. دیرکرد در پرداخت حقوق ۶. ناکامی ۷. تبعیض و نابرابری ۸. هزینه شرکت در نآرامی ۹. احتمال موفقیت اعتراض ۱۰. تضاد</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۵	بررسی وضعیت شنوایی کارگران کارگاههای پر سر و صدای کارخانه آزمایش تهران	سیدعباس صفوی نایینی، محمدرضا فتح‌العلوم، علی فتاحی بافقی	پژوهش در پزشکی، پاییز ۱۳۸۴	توصیفی	<p>سابقه و هدف: کاهش شنوایی ناشی از سروصدا شایع‌ترین علت کوری‌های شغلی می باشد که تنها در آمریکا حدود ۱۰ میلیون نفر مبتلا به این بیماری می باشند. سرو صدا زیاد می تواند باعث آسیب ارگان شنوایی از یک تورم ساده تا تخریب کامل سلولهای مزکدار شود. کاهش شنوایی ناشی از سر و صدا امروزه یکی از بلاهای دنیای صنعت و پیشرفت می باشد که تمامی افراد را صرف نظر از نژاد، جنس و سن گرفتار می سازد.</p> <p>روش بررسی: این تحقیق به روش مقطعی بر روی کارگران شاغل در کارخانه آزمایش تهران انجام شد. ۱۰۰ کارگر این کارخانه در کارگاههای پر سروصدا (شدت صوت بالاتر از ۸۵ دسی بل) مشغول به کار بودند. پس از شرح حال، معاینه فیزیکی و آزمایشات لازم و حذف کلیه عوامل مداخله گر در ایجاد کاهش شنوایی حسی-عصبی، ۶۰ کارگر ۶۴-۲۵ سال انتخاب شدند. آزمایش ادیومتری ۴۸ ساعت پس از استراحت شغلی از هر دو گوش انجام شد و نتایج به دست آمده مورد بررسی قرار گرفت.</p> <p>یافته ها: سروصدا بر روی گوش کارگران به ویژه در فرکانس ۴۰۰۰ هرتز سویی دارد به طوری که تنها ۴۸/۳ درصد از کارگران شنوایی نرمال داشتند. هر چه مدت زمان قرار گرفتن در محیط پر سروصدا بیشتر باشد، امکان آسیب شنوایی هم بیشتر می شود. ۲/۷۲ درصد از افرادی که کمتر از ۱۰ سال در محیطهای پر سروصدا مشغول بکار بودند، شنوایی طبیعی داشتند ولی تنها ۳۳/۳ درصد کارگرانی که بیش از ۲۰ سال در کارخانه کار می کردند دارای شنوایی طبیعی بودند. امکان آسیب شنوایی با افزایش سن بیشتر می شود به طوری که در کارگران ۲۵-۳۴ سال ۶۰ درصد، ۳۵-۴۴ سال ۵/۷۶ درصد، ۴۵-۵۴ سال ۳۷/۵ درصد و در گروه سنی ۵۵-۶۴ سال ۴۲/۹ درصد دارای شنوایی طبیعی بودند.</p> <p>نتیجه گیری: کاهش شنوایی حسی-عصبی در کارگرانی که در محیط های پر سروصدا کار می کنند، شایع است. توصیه می شود در تمام مراکز صنعتی شدت صوت اندازه گیری شده و چنانچه بالاتر از ۸۵ دسی بل باشد از روش های پیشگیری مطمئن استفاده شود. معاینات دوره ای شنوایی هر ۶ ماه یا یک سال و مقایسه آن با ادیومتری اولیه نیز توصیه می شود.</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۶	بررسی میزان آگاهی و عملکرد کارگران صنایع خودروسازی در مورد اصول مراقبت‌های بهداشتی ستون فقرات کمر	مهری قاسمی، فریده دهقان، منشادی، اصغر رضاسلطانی، حیات اله شیخ زاده	مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، بهار ۱۳۸۳	توصیفی - پیمایشی	<p>زمینه و یافته های پژوهش: بررسی میزان آگاهی کارگران از اصول صحیح انجام کار و میزان عملکرد آنها مقوله ای است که در این تحقیق به آن پرداخته شده است. سایر محققان نیز کم و بیش مطالعاتی را در این زمینه انجام داده‌اند و به نتایجی دست یافته اند. در بعضی تحقیقات مشخص شده که پس از اجرای برنامه آموزشی افزایش آگاهی افراد گزارش شده در حالی که تفاوت قابل توجهی در رفتار و عملکرد کارگران در مورد سلامتی کمر ایجاد نشده است. در عین حال بعضی تحقیقات نیز، رابطه معناداری را بین افزایش میزان آگاهی و بهبود عملکرد کارگران به دست آورده اند. برای مثال نشان داده شده که آموزش‌های انجام شده در جهت افزایش آگاهی و بهبود عملکرد بیماران نسبت به روش درمان معمول اثر بهتری روی درد مزمن دارد. همچنین بررسی‌ها نشان داده اند که آموزش، روش موثری برای تغییر میزان آگاهی و رفتار کارگران می باشد. تحقیق حاضر با استفاده از دو پرسشنامه که میزان آگاهی و عملکرد کارگران صنایع خودروسازی را می سنجید، صورت گرفت. سوالات پرسشنامه با توجه به منابع ارگونومی در چهار بخش با عناوین ویژگی های بار و نحوه حمل و انتقال آن، وضعیت انجام کار و عوامل فردی، تلاش فیزیکی و ابزار و شرایط محیط کار طراحی شدند. از نظر میزان آگاهی ۱۱ درصد افراد آگاهی ضعیف و ۵۷ درصد آنها آگاهی متوسط و ۳۲ درصد آنها آگاهی خوب داشتند. از نظر میزان عملکرد نیز ۵۲ درصد در گروه ضعیف، ۱۸ درصد در گروه متوسط و ۲ درصد نیز در گروه عملکرد خوب و مناسب قرار داشتند. ۲۸ درصد افراد حتی از سطح عملکرد ضعیف نیز برخوردار نبودند.</p> <p>در مجموع یافته های این تحقیق گویای آن است که میزان آگاهی افراد در زمینه اصول صحیح کار کردن در مورد کمر و حفاظت بهداشتی از آن در سطح مطلوبی است و با این وجود افراد از نظر عملکرد در سطح پایینی قرار داشتند یعنی رابطه آماری معناداری بین میزان آگاهی و بهبود عملکرد کارگران به دست نیامد!</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۷	بررسی کاربرد مدل آموزشی پندر در بهبود رفتارهای بهداشتی کارگران	فتیحه کرمان ساروی، فاطمه رخشانی، مهناز شهرکی پور	مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان، تابستان ۱۳۸۵	پیمایش	<p>زمینه تحقیق: الگوهای پنداشتی به علت کاربرد در آموزش و تحقیق از اهمیت خاصی برخوردارند و از همین رو الگوهای زیادی در آموزش و بهداشت مطرح شده اند. مدل پندر یکی از این الگوهای پنداشتی و آموزشی است که در تحقیقات زیادی به کارگرفته شده و نتایج مثبتی به دنبال داشته است.</p> <p>هدف پژوهش: بررسی کاربرد این مدل آموزشی در بهبود رفتارهای بهداشتی کارگران شاغل در کارخانه های مواد غذایی زاهدان.</p> <p>روش تحقیق: در این مطالعه نیمه تجربی ۲۰۰ نفر از کارگران شاغل در کارخانه های مواد غذایی زاهدان شرکت کردند که به شکل تصادفی در دو گروه مورد - شاهد بررسی شدند. اطلاعات از طریق پرسشنامه در دو مرحله قبل و یک ماه بعد از آموزش جمع آوری شد. در این مطالعه $P < 0.05$ به عنوان سطح معنادار در نظر گرفته شد.</p> <p>یافته ها: نمره های مفاهیم درکی شناختی (مدل های سلامت، درک کنترل سلامت و اهمیت سلامت) و رفتارهای بهداشتی بعد از آموزش افزایش داشته و نتایج آنالیز واریانس تفاوت معناداری را در گروه مورد (بعد از آموزش) نشان داد. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه حاکی از ارتباط معنادار مدل های سلامت و درک اهمیت سلامت با رفتارهای بهداشتی است. همچنین بر اساس آنالیز رگرسیون چندگانه ارتباط معناداری بین درآمد و فاکتورهای مفهوم سلامت، درک کنترل سلامت و رفتارهای بهداشتی وجود داشت. در مورد تاثیر آموزش بر بهبود رفتارهای بهداشتی، آنالیز واریانس تفاوت معناداری نشان داد. نتایج رگرسیون چندگانه در زمینه تاثیر هم زمان فاکتورهای درکی شناختی و دموگرافیک در رفتارهای بهداشتی نشان داد که مدل های کلینیکی، مدل سازگاری، جنس و قومیت ارتباط معناداری با رفتارهای بهداشتی داشت.</p> <p>نتیجه گیری: نتایج موید اثربخشی مدل آموزشی پندر در بهبود رفتارهای بهداشتی کارگران است.</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۸	بررسی حوادث ناشی از کار منجر به فوت در کارگران شاغل در شرکت‌های پیمانکاری خدمات شهری و فضای سبز شهرداری تهران در سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴	جلال خسروی، سیدسعید هاشمی نظری، سعید دهقانی فرد، کریم جباری	مجله علمی پزشکی قانونی، تابستان ۱۳۸۶	مطالعه موردی	<p>زمینه و هدف تحقیق: حوادث ناشی از کار هر ساله مرگ و میر هزاران کارگر را موجب می‌گردد. طبق آمار شورای ملی حفاظت ایالات متحده آمریکا میزان تکرار حوادث منجر به از کار افتادگی از میزان ۵/۹ درصد در سال ۱۹۶۱ به ۱۰/۸۷ درصد در سال ۱۹۷۶ افزایش یافته است. آمار سازمان جهانی کار حاکی از آن است که در اتحادیه اروپا به استثنای هلند و انگلستان از هر ۱۰۰ هزار نفر کارگر ۶ نفر جان خود را به خاطر حوادث ناشی از کار از دست می‌دهند. این عدد در استرالیا ۰/۷، در کانادا ۰/۷، ژاپن ۰/۴، سوئیس ۰/۷، اتریش ۰/۶، بلژیک ۰/۷، دانمارک ۰/۳، آلمان ۰/۵، یونان ۰/۴، پرتغال ۰/۶، اسپانیا ۰/۱۰، سوئد ۰/۶ و در ترکیه ۱۶ می‌باشد. در ایران آمار منتشر شده در مورد حوادث ناشی از کار نشان می‌دهد که در سال ۱۳۶۱ تعداد ۱۴۷۰۶ مورد حادثه به وقوع پیوسته که رقم واقعی کل حوادث اتفاق افتاده نبوده و صرفاً حوادثی است که از طرف بازرسان کار پس از اطلاع از وقوع مورد بررسی قرار گرفته است.</p> <p>روش بررسی: نوع مطالعه در این تحقیق از نوع case-series بوده است. کارگران شرکت‌های پیمانکاری خدمات شهری و فضای سبز مناطق شهرداری تهران طی سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ که دچار حوادث منجر به فوت شده بودند، جامعه مورد مطالعه را تشکیل می‌دادند. به دنبال وقوع هر حادثه منجر به فوت برای افراد مذکور، حادثه به کارشناسان بهداشت و ایمنی مستقر در پایگاه‌های بهداشت و ایمنی مراکز بهداشت و درمان مناطق بیست و دوگانه از طریق ناظرین محترم خدمات شهری و فضای سبز یا سایر مسئولان ذیربط اعلام گردیده و فرم‌های مربوطه تکمیل و به مرکز بهداشت شهرداری تهران ارسال می‌گردید.</p> <p>یافته‌ها: بر اساس بررسی‌های انجام شده تعداد کل حوادث گزارش شده منجر به فوت در سال ۱۳۸۳، ۹ مورد و در سال ۱۳۸۴، ۶ مورد بوده است که باعث از دست رفتن ۶۷۵۰۰ روز کاری در سال ۱۳۸۳ و ۴۵۰۰۰ روز کاری در سال ۱۳۸۴ شده است. با توجه به این که تعداد کل کارگران در این سالها حدود ۲۱۰۰۰ نفر بوده است، به مفهوم ۴۳ مرگ به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر کارگر در سال ۱۳۸۳ و ۲۶ مرگ به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر در سال ۱۳۸۴ می‌باشد.</p> <p>نتیجه‌گیری: عمده‌ترین علل مرگ و میر کارگران شاغل در شرکت‌های پیمانکاری خدمات شهری و فضای سبز در سال ۱۳۸۳ تصادف رانندگی می‌باشد که ۲۲/۵ درصد حوادث به علت بی احتیاطی کارگران و ۶۶/۵ درصد به علت بی احتیاطی رانندگان بوده است و البته ۱۱/۵ درصد سایر علل). در سال ۱۳۸۴ نیز بیشترین علت، تصادف رانندگی بوده که ۶۷ درصد به علت بی احتیاطی کارگران و ۳۳ درصد به علت بی احتیاطی رانندگان بوده است.</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۹	بررسی استرس‌های شغلی در کارگران سازمان بنادر و کشتیرانی استان هرمزگان و ارتباط آن با حوادث غیر مرگبار رخ داده	محسن زارع، کمال الدین عابدی، غلامحسین حلوانی، ابوالفضل برخوردار فیروزآبادی، محمدرضا امینی‌پور	مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، تابستان ۱۳۸۸	توصیفی-مقطعی	زمینه تحقیق: بررسی استرس های کاری در افرادی که دچار حوادث غیر مرگبار شده اند می تواند در بیان علل وقوع حوادث در محیط های کار موثر باشد. هدف از این مطالعه سنجش عوامل ایجاد کننده استرس و شدت این عوامل در کارگران سازمان بنادر و کشتیرانی استان هرمزگان و ارتباط آن با بروز حوادث و صدمات می باشد. روش بررسی: این مطالعه از نوع مقطعی بوده و به صورت مورد-شاهدی انجام گرفته است. جمعیت مورد مطالعه را ۳۲۰ نفر از کارگران سازمان بنادر و کشتیرانی استان هرمزگان تشکیل دادند. هر کدام از افراد جامعه مورد پژوهش ۳ پرسشنامه مشخصات دموگرافیک، تعیین منابع استرس زا و واکنش در برابر استرس شغلی را تکمیل نمودند. از آزمونهای T-Test و کای اسکور برای انجام آزمون آماری استفاده گردید. یافته ها: میانگین امتیاز به دست آمده از دو پرسشنامه منابع استرس و واکنش در برابر استرس برای کل افراد مورد مطالعه به ترتیب ۸۸/۹ و ۱۶/۱ بود. در این مطالعه مشخص گردید که در ۷۸ درصد از افراد حادثه دیده امتیاز پرسشنامه منابع استرس بالاتر از میانه بوده اما فقط ۳۴ درصد از افراد بدون حادثه امتیاز بالاتر از میانه را نشان دادند. لذا شانس نسبی افراد حادثه دیده در مواجهه با منابع استرس بالاتر است. نتیجه: تاثیر استرس بر ایجاد حوادث غیرمرگبار منطقی به نظر می‌رسد و با توجه به بروز بالای حوادث، اعمال مدیریت استرس در محیط کار می تواند بسیار اثربخش باشد.
۱۰	بررسی نقش جو اجتماعی سازمان کار بر کیفیت زندگی کارگران کارخانه های صنعتی (مطالعه موردی استان آذربایجان شرقی)	محمدتقی ضیایی بیگدلی	جامعه شناسی کاربردی (مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان)، بهار ۱۳۸۹	پیمایش	زمینه و یافته های پژوهش: کیفیت زندگی کاری فرایندی است که به وسیله آن همه اعضای سازمان از راه مجاری ارتباطی باز و ارتباط مستمر بر هم اثر می‌گذارند. بر اساس کیفیت زندگی کاری، سطح رضایت شغلی، احساس هویت سازمانی و سلامت روانی در محیط کار بیشتر می شود. بنابراین کیفیت زندگی کاری هم یک روش و هم یک هدف اخلاقی است. عوامل مختلفی بر کیفیت زندگی کاری موثرند که در جمع‌بندی نهایی می‌توان به ایمنی و امنیت کار، فرصت شکوفایی و امکانات فیزیکی اشاره کرد. هارولدکنتز و مینتزبرگ کارکرد عمومی کیفیت زندگی کاری را شامل امنیت شغلی، مساوات، پرورش شغلی و حرفه ای و مشارکت در سطح سازمان می دانند. بنابراین در این تحقیق با توجه به نقش عوامل مستقل فوق بر کیفیت زندگی کار، ۳۰۰ نفر از کارگران کارخانجات صنعتی تبریز به عنوان نمونه انتخاب شدند و مشخص گردید که متوسط سطح کیفیت زندگی کاری آنان ۴۹/۵ درصد است و در حد متوسط می باشد لذا در تحلیل نهایی روابط متغیرهای موثر بر کیفیت زندگی کاری مشخص شد که کاهش فشار کاری، ارتقای شغلی و نیز تعهد حرفه‌ای ارتباط معناداری با کیفیت زندگی کاری دارند. در نهایت در تفسیر روابط تئوریک و تجربی یافته ها نیز مشخص گردید که بهره وری فردی و سازمانی کارخانجات صنعتی تا حدود ۴۵ درصد به کیفیت زندگی کاری سازمان وابسته است.

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۱۱	وضعیت سلامت عمومی زنان کارگر کارخانه‌های قزوین (۱۳۸۰)	اکرم شاه‌رخی	مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، پاییز ۱۳۸۲	پیمایش	<p>زمینه: سلامت زنان با توجه به نقش متعدد آنها در خانواده و اجتماع اهمیت بسیار دارد و زنان شاغل به دلایل مختلف در معرض تهدید سلامتی هستند. در این مقاله نتایج برداشتهای به عمل آمده همراه با بررسیهای مربوط به روشهای مناسب پایدار سازی روستا ارائه شده است. همچنین نتایج برداشتهای به عمل آمده همراه با بررسیهای مربوط به روشهای مناسب پایدار سازی روستا ارائه شده است.</p> <p>هدف: مطالعه به منظور تعیین وضعیت سلامت عمومی زنان کارگر کارخانه‌های قزوین انجام گردیده است.</p> <p>روش‌ها: این مطالعه توصیفی - مقطعی در سال ۱۳۸۰ با استفاده از پرسش‌نامه استاندارد سلامت عمومی (GHQ) انجام شد. وضعیت سلامت عمومی ۱۲۰ نفر از زنان شاغل در کارخانه‌های استان قزوین که با روش نمونه‌گیری اتفاقی انتخاب شده بودند، مورد بررسی قرار گرفت.</p> <p>یافته‌ها: ۷/۲۶ درصد زنان از راحتی‌های جسمانی شکایت داشتند؛ ۳۵ درصد دچار اضطراب و اختلال خواب بودند؛ ۴۵ درصد کارکردهای اجتماعی اختلال داشتند و ۲۰ درصد نشانه‌هایی از اضطراب نشان دادند. در مجموع ۳۵ درصد زنان به نوعی دچار اختلال وضعیت سلامت عمومی بودند. بین وضعیت تاهل و افسردگی و همچنین ابتلا به بیماری و شکایت جسمانی رابطه آماری معنادار وجود داشت.</p> <p>نتیجه‌گیری: توجه بیش‌تر به سلامت زنان کارگر از طریق اجرای برنامه‌های آموزشی مداوم و متناسب، انجام معاینه‌های دوره‌ای و حمایت زنان جهت انجام امور بهداشتی - درمانی ضروری است.</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۱۲	تاثیر مداخله آموزشی بر ارتقای آگاهی، نگرش و رفتارهای ارگونومی کارگران	عیسی محمدی زیدی، علیرضا حیدرنیا، شمس الدین نیکنامی، علی صفری واریانی، سکینه ورمزیار	مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، بهار ۱۳۸۹	پیمایش	<p>زمینه: کاهش اختلالات اسکلتی عضلانی از طریق کاربرد اصول طراحی ارگونومی انجام می‌گیرد، با این حال گاهی برخی موانع (فنی و اقتصادی) می‌توانند مانع بهسازی ارگونومی شوند. در نتیجه برخی از سازمان‌ها بر آموزش روش‌های انجام صحیح وظایف شغلی تکیه می‌کنند.</p> <p>هدف: مطالعه حاضر به منظور تعیین تاثیر مداخله آموزشی بر ارتقای آگاهی عاداتهای ارگونومی، تغییر نگرش و افزایش رفتارهای ارگونومی انجام شد.</p> <p>مواد و روش‌ها: در این مطالعه، ۱۵۰ کارگر شهر صنعتی البرز قزوین به طور تصادفی به دو گروه مداخله (۷۵ نفر) و شاهد (۷۵ نفر) تقسیم شدند. برنامه آموزش ارگونومی شامل ۵ جلسه ۳۰ تا ۴۵ دقیقه‌ای با موضوع‌های دانش ارگونومی و مکانیک بدن، حالت‌های صحیح و نامناسب بدنی، فواید حفظ حالت بدنی صحیح و موانع حفظ حالت صحیح بدنی و روش‌های رفع آن، ورزش‌های کششی برای پیشگیری از مشکلات اسکلتی عضلانی و نحوه تنظیم ایستگاه کاری بود. اطلاعات قبل و ۳ ماه پس از مداخله از طریق پرسش‌نامه خود گزارشی و برگه ارزیابی جمع‌آوری شدند. پایایی سوال‌ها با روش بازآزمایی ارزیابی شد و ضریب آلفای کرونباخ برای ارزیابی همسانی درونی سازه نگرش به کار گرفته شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های مجذور کای، مک‌نمار، تی مستقل و تی زوجی تحلیل شدند.</p> <p>یافته‌ها: نمره آگاهی کارگران سه ماه پس از اجرای مداخله آموزشی از ۲/۹۱ + ۷/۹۷ به ۱/۹۸ + ۱۴/۰۷ و نگرش آنها از ۶/۵ + ۱۴/۲۹ به ۴/۷ + ۲۱/۶۱ افزایش یافت ($p > 0.05$). تغییر آماری معناداری در گروه شاهد ملاحظه نشد. در رابطه با عوامل خطر ارگونومی، یافته‌ها اشاره به تغییر معنادار در حالت عمومی بدن و پاهای، تنه، گردن، مچ و دست‌ها داشت، در حالی که سایر عوامل خطر ساز بدون تغییر باقی ماندند.</p> <p>نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه بر لزوم ادغام یافته‌های مهندسی آموزشی و مدیریت برای بهبود شرایط ارگونومی محیط کار دلالت دارد. همچنین بر توجه به نقش عوامل زیربنایی روان‌شناسی اجتماعی مانند آگاهی و نگرش و تمرکز بر افزایش مهارت‌های فردی برای ارتقای عاداتهای ارگونومی به منظور ارتقای سلامت کارگران تاکید می‌نماید.</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۱۳	کیفیت زندگی کارگران معادن زغال سنگ	فریده صادقیان، حسین باقری، علی منتظری	فصلنامه پایش، زمستان ۱۳۸۹	پیمایش	<p>وضعیت سلامت کارگران تا حد زیادی متأثر از شرایط کاری و نوع شغل آنان است. کار در معادن از جمله مشاغل تهدید کننده سلامتی کارگران محسوب می گردد. پژوهش حاضر به منظور بررسی کیفیت زندگی کارگران یک معدن زغال سنگ صورت گرفته است. در پژوهش فوق که یک مطالعه توصیفی مقطعی است، تعداد ۹۹ نفر از کارگران شاغل در یکی از معادن زغال سنگ شاهرود به صورت غیر تصادفی انتخاب و کیفیت زندگی آنان با استفاده از پرسشنامه کیفیت زندگی SF-۳۶ مورد سنجش قرار گرفت. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از آزمون های آماری یو من ویتنی، کروسکال والیس و ضریب همبستگی پیرسون انجام شد.</p> <p>بر اساس یافته ها، میانگین سنی واحدهای مورد پژوهش ۶/۸+۳۶/۵ سال و میانگین سابقه کار ۶/۴+ ۱۰/۹ سال بود. کمترین میانگین نمره کیفیت زندگی در بعد سلامت عمومی به میزان ۶/۸+ ۱۰/۲ و بیشترین در بعد سلامت روان به میزان ۲۴/۶+ ۶۱/۵ به دست آمد. در این مطالعه با بالارفتن سطح تحصیلات، افزایش معناداری در نمره کیفیت زندگی در بعد عملکرد جسمانی دیده شد. با افزایش سن کاهش معنادار در این بعد و با افزایش سابقه کار کاهش معنادار در این بعد و ابعاد محدودیت نقش به علت مشکلات جسمانی و درد بدنی مشاهده گردید ($P > 0.05$). در ضمن، میانگین نمره کیفیت زندگی کارگران معدن در همه ابعاد در مقایسه با میانگین جامعه سالم ایرانی کمتر بود. در نتیجه به نظر می رسد به منظور بهبود کیفیت زندگی کارگران معدن به ویژه کارگرانی که سابقه بیشتری دارند، بایستی اقدامات مراقبتی و حمایتی لازم به عمل آید.</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۱۴	عوامل تأثیر گذار بر نحوه مقابله با استرس در زنان کارگر بر پایه «الگوی تلفیقی نظریه رفتار»	زهرة کشاورز، معصومه سیمبر، علی رمضانخانی	فصلنامه پایش، مهر و آبان ۱۳۹۱	کیفی (گروه‌های کانونی)	<p>شیوه‌های مقابله با استرس مهم‌تر از ماهیت خود استرس است. مقابله با استرس از رفتارهای ارتقای سلامت بوده و رفتار تحت تأثیر عوامل پیچیده‌ای است. نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده یک نظریه شناختی - اجتماعی است که چارچوب مفیدی برای درک و پیش‌بینی رفتارهای بهداشتی فراهم می‌نماید و تلفیق آن با سازه خودکارآمدی توان پیشگویی‌کنندگی آن را افزایش می‌دهد.</p> <p>این مطالعه یک رویکرد کیفی بر پایه «الگوی تلفیقی نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و خودکارآمدی» با هدف شناخت عوامل مؤثر بر رفتار مقابله با استرس در زنان کارگر است. نمونه‌های مورد مطالعه ۷۰ نفر از زنان کارگر ۲۰ تا ۴۵ ساله شاغل در کارخانجات شهرک صنعتی عباس‌آباد پاکدشت بودند که در قالب ده گروه هفت نفره در جلسات بحث گروهی متمرکز حضور یافتند. نمونه‌گیری مبتنی بر هدف و با حداکثر تنوع صورت پذیرفت. پس از جمع‌آوری اطلاعات، قابلیت اعتبار، قابلیت اطمینان، قابلیت تصدیق و قابلیت انتقال رعایت شد. تحلیل داده‌ها نیز با روش تحلیل محتوا به شیوه قراردادی انجام شد.</p> <p>نگرش اکثر زنان کارگر به استرس به عنوان عامل مؤثر بر سلامت جسم و روح، غیبت از کار و افت کیفیت کار بود. اکثر شیوه‌های مقابله با استرس عبارت بودند از: فریاد کشیدن، تخلیه استرس به دیگران، صبر و سکوت، دعا خواندن و معنویات، گوش دادن به موسیقی و قدم زدن. اهمیت به نحوه درک و حمایت از سوی خانواده و کارفرما مهم‌ترین هنجار انتزاعی؛ همچنین روحیه حساس و ضعیف، نداشتن امنیت شغلی، شرایط کار پرفشار، خستگی و نداشتن آگاهی از مهارت‌های برخورد با استرس، مهم‌ترین موانع درک شده بود. با آموزش مهارت‌های زندگی، درک و حمایت اجتماعی بهتر و ایجاد امکان مشاوره، خودکارآمدی و قصد زنان در مقابله با استرس افزایش خواهد یافت. با برقراری جلسات منظم، تشویق زنان به انعکاس نارسایی‌ها و مشکلات محیط کار، آموزش مهارت‌های مقابله با استرس و راه‌اندازی مراکز مشاوره در محل کار می‌توان گامی مؤثر در راستای ارتقای سلامت روان در زنان کارگر برداشت.</p>
۱۵	بررسی عوامل مؤثر بر فرهنگ کار در بین	حمید پوریوسفی، سروش فتحی، محمدعلی پوریوسفی	جامعه‌شناسی زنان (زن و جامعه)، بهار ۱۳۹۱	پیمایش	<p>این پژوهش با هدف بررسی عوامل مؤثر بر فرهنگ کار در بین کارگران زن بخش صنعت شهرستان اهر می‌باشد. حجم نمونه پژوهش شامل ۱۳۰ نفر از کارگران زن است که بر اساس فرمول کوکران انتخاب شده‌اند و شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده می‌باشد. این پژوهش با روش پیمایشی و اسنادی انجام شده است و گردآوری داده‌ها از راه فیش برداری و پرسشنامه انجام گرفته است که داده‌های مربوط از واحدهای تولیدی و صنعتی شهرستان اهر و با بهره‌گیری از پرسشنامه فرهنگ سازمانی کوئین و محقق ساخته جمع‌آوری شده است. در این پژوهش برای آزمون فرضیات از شاخص آماری همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهند که میان متغیرهای عوامل فردی - شخصیتی، عوامل شغلی، عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی و عوامل سازمانی با فرهنگ کار رابطه وجود دارد. تحلیل رگرسیون فرهنگ کار با متغیرهای مستقل، بیانگر این واقعیت است که از میان متغیرهای مستقل پژوهش حاضر، عوامل فرهنگی از اهمیت بالایی برخوردارند.</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۱۶	تعیین وضعیت سبک زندگی و عوامل مرتبط بر آن در بین کارمندان و کارگران شهر یزد	محمدحسین باقیانی مقدم، محمدحسن احرام پوش، ناهید آردیان، طاهره سلطانی	فصلنامه طب کار، پاییز ۱۳۹۲	پیمایش	<p>مقدمه: سبک زندگی به عنوان شاخصی برای سلامت جسمی می‌تواند بر سلامت روان موثر باشد. این پژوهش نیز در پی بررسی وضعیت سبک زندگی افراد شاغل در محیط های کاری کارگری و کارمندی و مقایسه آن دو می باشد.</p> <p>روش بررسی: در مطالعه توصیفی و تحلیلی حاضر تعداد ۴۰۰ نفر از کارمندان و کارگران ادارات و کارخانه های شهر به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه ای مشتمل بر دو بخش بود. بخش ویژگی های دموگرافیک و بخش مربوط به سطوح مختلف سبک زندگی که به وسیله پرسشنامه استاندارد HPLP II، در سه سطح مورد ارزیابی قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده ها از طریق نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ انجام شد و به وسیله آزمون های آماری تی تست، کای اسکوئر، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی انجام شد.</p> <p>یافته ها: در مجموع تفاوت معناداری بین سبک زندگی و ۶ زیرمقیاس آن در دو گروه کارمندان و کارگران در سه سطح ضعیف و متوسط و خوب دیده شد. در اکثریت کارگران و کارمندان سبک زندگی کلی و ۶ زیرمقیاس آن در حد متوسط نشان داده شدند و زیرمقیاس ها ابتدا روابط بین فردی، سپس تعالی روحی و در انتها فعالیت فیزیکی را مد نظر قرار داده بودند. محل کار، میزان درآمد، سطح تحصیلات، سن و وضعیت بومی و غیر بومی بودن یا سبک زندگی در دو گروه کارمند و کارگر ارتباط معناداری داشتند.</p> <p>نتیجه گیری: در مجموع به نظر می رسد هر چند محل کار، کارخانه و اداره به عنوان یک عامل پیش بینی کننده موثر در سبک زندگی کارگران و کارمندان مشخص و معرفی گردیده است اما تفاوت های زمینه ای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی هم بر سبک زندگی متفاوت آنان تاثیر گذار می باشد.</p>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۱۷	ارزیابی میزان مواجهه کارگران با ذرات سیلیس بلوری در کارگاه‌های استان مازندران	محمود محمدیان، محمد رکنی، شهرام اسلامی، ابوالقاسم فاضلی	مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، نامه دانشگاه، اردیبهشت ۱۳۹۱	توصیفی-مقطعی	سابقه و هدف: تماس کارگران با ذرات قابل استنشاق سیلیس و به خصوص سیلیس آزاد به صورت کوارتز در محیط کار منجر به عوارض خطرناکی مانند سیلیکوزیس یا فیبروز ریه ناشی از سیلیس می‌شود. این تحقیق با هدف تعیین میزان مواجهه شغلی کارگران با سیلیس کریستالی و با استفاده از روش اسپکتروفتومتری مادون قرمز در صنایع انجام شد. مواد و روش‌ها: در این مطالعه توصیفی-مقطعی ذرات قابل استنشاق گرد و غبار سیلیس کریستالی از منطقه تنفسی کارگران با استفاده از نمونه بردار فردی و سیکلون یا فیلتر پی وی سی نمونه برداری و سپس مورد ارزیابی قرار گرفت. آنالیز نمونه‌های دارای سیلیس با استفاده از روش اسپکتروفتومتری مادون قرمز (IR) و بر اساس روش ۷۶۰۲ انستیتیوی ملی بهداشت حرفه ای و ایمنی آمریکا انجام گرفت. یافته‌ها: میانگین تماس با ذرات قابل استنشاق سیلیس در هوای منطقه تنفسی در کارگران چهار گروه صنعتی به طور قابل ملاحظه‌ای از حدود مجاز ارائه شده توسط ACGIH بیشتر است. دامنه تغییرات مواجهه کارگران با سیلیس کریستالی از حداقل ۰/۰۳ تا حداکثر ۳-mgm/۵۷ می‌باشد و اختلاف معناداری بین میانگین غلظت ذرات قابل استنشاق در منطقه تنفسی کارگران این صنایع وجود دارد. استنتاج: کارگران شاغل در کارگاه‌های ریخته‌گری، تولید آسفالت، آجرپزی و تولید شن و ماسه در معرض ذرات قابل استنشاق سیلیس آزاد در حدود بالاتر از استاندارد می‌باشند و اقدامات کنترل مهندسی و بهداشتی برای کاهش تماس و پیشگیری از بیماری‌ها و عوارض مزمن ضروری می‌باشد.
۱۸	وضعیت مصرف مواد، اعتیاد و خدمات مربوطه در کارگران منطقه صنعتی عسلویه (میدان گاز پارس جنوبی) در سال ۱۳۸۶	محمدباقر صابری، زفرقندی، آفرین رحیمی، موقر، احمد حاجبی، معصومه امین اسماعیلی، عمران رزاقی، گل آرا خستو، رضا جارسياه	فصلنامه حکیم، زمستان ۱۳۸۸	مباحثه متمرکز گروهی، مصاحبه عمیق و آزمایش ادرار	کلیات تحقیق: با تراکم جمعیت کارگری در میدان گاز پارس جنوبی (عسلویه)، احتمال افزایش آسیب‌های اجتماعی به ویژه اعتیاد، نگرانی‌هایی را ایجاد کرده است. این مطالعه با هدف بررسی وضعیت مصرف مواد و اعتیاد در کارگران منطقه و ارائه پیشنهاد عملی برای کنترل آن انجام گردیده است. روش کار: این مطالعه در سال ۱۳۸۶ و با مجموع ۱۲ مباحثه متمرکز گروهی، ۶۰ مصاحبه عمیق و ۳۷۷ آزمایش ادرار از نظر مواد اپیوئیدی انجام شد. جمعیت مورد مطالعه را افراد کلیدی منطقه، کارگران و کارکنان گاز و پتروشیمی، مردم بومی، فروشندگان و مصرف‌کنندگان مواد تشکیل می‌دادند. یافته‌ها: تریاک به عنوان شایع‌ترین مواد مصرفی در کارگران منطقه ذکر شده است. روش غالب مصرف در کمپ‌ها تدخین و خوراکی و در محل کار نیز خوراکی بوده است. بر اساس اطلاعات به دست آمده، شیوع مصرف مواد اپیوئیدی در کارگران را بین ۱۵ تا ۲۵ درصد می‌توان برآورد نمود. عوامل عمده ذکر شده برای شیوع اعتیاد در کارگران عبارتند از: ساخت و ساز سریع و تراکم کارگران، کار طاقت فرسا در شرایط آب و هوایی نامطلوب، تراکم جمعیت و کاهش امکان کنترل محیط، دسترسی آسان به مواد، اعتیاد کارگران حین ورود، بی‌توجهی پیمانکاران به مصرف مواد توسط کارگران و کمبود خدمات پیشگیرانه و درمانی. شیوع و شدت اعتیاد در سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۴ که سرعت ساخت و ساز در منطقه بیشتر بوده، افزایش یافته و از سال ۱۳۸۵ سرعت ساخت و ساز و به دنبال آن جمعیت کارگران موقتی، کاهش یافته است و محیط، قابلیت کنترل بیشتری پیدا کرده است. نتیجه‌گیری: در محیط‌های کارگری با توسعه سریع، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جامع برای کنترل ضرورت دارد و هزینه آن توسط سهم ناچیزی از سود تولیدات قابل پرداخت است.

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۱۹	بررسی تاثیر آنالیز ایمنی شغلی بر درک کارگران از ریسکهای شغلی در مشاغل پرخطر پالایشگاه	محمدجواد جعفری، فریبا کوهی، محمد موحدی، تیمور الهیاری	فصلنامه سلامت کار ایران، زمستان ۱۳۸۸	پیمایش	<p>هدف: یکی از پارامترهای تاثیر گذار بر نحوه رفتار افراد در محیط کار، درک کارکنان از ریسک های موجود در محیط کار می باشد. در پژوهش حاضر تاثیر اجرای آنالیز ایمنی شغلی بر درک ریسک کارگران مشاغل پرخطر پالایشگاه یک پالایشگاه مورد مطالعه قرار گرفته است.</p> <p>روش بررسی: ابتدا با استفاده از روش حذف، ۵ شغل پر خطر پالایشگاه شناسایی شد. سپس آنالیز ایمنی شغلی برای این مشاغل انجام گردید. قبل و بعد از انجام آنالیز ایمنی شغلی، درک ریسک شاغلان توسط پرسشنامه استاندارد مورد ارزیابی قرار گرفت. این پرسشنامه شامل سوالات مختلفی است که درک ریسک را از منظرهای مختلفی مورد ارزیابی قرار می دهد. پرسشنامه برای دو حالت قبل و بعد از انجام آنالیز ایمنی شغلی توسط کارگران مشاغل مربوط تکمیل و نتایج آن مورد مطالعه قرار گرفت.</p> <p>یافته ها: بررسی ۵۰ شغل فنی، تولیدی و تعمیراتی موجود در واحد شمالی پالایشگاه نشان داد که ۵ شغل جوشکاری، برشکاری داربست بندی، عایق کاری و لوله کشی به ترتیب جزو پرخطرترین مشاغل این واحد پالایشگاهی است. نتایج نشان داد که اجرای آنالیز ایمنی شغلی، سبب افزایش معنادار اعتقاد شاغلان مورد مطالعه نسبت به وجود عوامل زیان آور در محیط کار، درک ریسک کلی افراد از حوادث تأسیساتی، درک ریسک صدمه به افراد در صورت بروز حوادث، درک کارگران از احتمال آسیب دیدگی در محیط کار، درک کارگران نسبت به موضوع تولید در مقابل ایمنی، درک کارگران نسبت به علل حوادث و اعتقاد آنان نسبت به تجهیزات حفاظت فردی می شود. اما این تاثیر در گروه های شغلی، سنی، سابقه کار و تحصیلات متفاوت است.</p> <p>نتیجه گیری: اجرای آنالیز ایمنی شغلی تاثیر معناداری بر بهبود درک ریسک کارگران دارد.</p>

ردیف	عنوان تحقیق	پژوهشگر	مشخصات چاپ	روش تحقیق	خلاصه یافته‌ها و نتایج
۲۰	عوامل خطرزای بیماریهای قلبی - عروقی در یک جمعیت کارگری در شهرستان اصفهان	احمد باهنر، مریم شهنام، محسن اسدی لاری، مریم بشتام، مژگان قاری پور، محمدحسین تقدیسی، نضال صرف زادگان	فصلنامه سلامت کار ایران، بهار ۱۳۸۹	توصیفی	<p>هدف: با توجه به تحقیقات صورت گرفته، بیماری های قلبی عروقی (CVD) امروزه به عنوان یکی از مهمترین عوامل تهدید کننده سلامتی انسان ها شناخته شده اند و در بسیاری از کشورهای جهان از جمله کشور ما، مهمترین عامل مرگ و میر مردم جامعه هستند به گونه ای که بیش از ۴/۱۹ درصد جامعه ایران مبتلا به بیماری های قلبی عروقی هستند. افزایش شیوع این بیماری ها به دنبال افزایش شیوع عوامل خطرزای آنها رخ داده و طی مطالعات به عمل آمده افزایش شیوع عوامل خطرزا ریشه در شیوه زندگی مردم دارد. مطالعه حاضر به منظور تعیین شیوع عوامل خطرزای قلبی عروقی در کارکنان شرکت توزیع و تولید برق شهرستان اصفهان انجام شد تا در نهایت یک پروتکل مداخلاتی برای پیشگیری و کنترل CVD در آینده در سطح این شرکت به عنوان یک الگو برای سایر محیط های کارگری فراهم گردد.</p> <p>روش بررسی: این مطالعه مقطعی در سال ۱۳۸۷ بر روی همه ۵۸۵ پرسنل شرکت توزیع برق شهرستان اصفهان انجام شد. اساس اجرای این مطالعه پرسشنامه ای شامل مشخصات فردی، سابقه پزشکی و معاینات فیزیکی بود. سن، جنس، سطح تحصیلات، شغل، وضعیت تاهل، نوع و توالی مصرف مواد دخانی و نوع و میزان فعالیت فیزیکی در قسمت مشخصات فردی، سابقه عوامل خطر ساز CVD، ابتلا به این بیماری ها و سایر بیماری های غیرواگیر در بخش سوابق پزشکی و قد، وزن، محیط کمر، محیط لگن و فشار خون هر فرد در بخش سوم پرسشنامه ذکر شدند. قند خون ناشتا، توتال کلسترول، تری گلیسرید، LDL کلسترول و HDL کلسترول اندازه گیری شد در پایان داده ها با نرم افزار SPSS ۱۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.</p> <p>یافته ها: از ۵۸۵ کارکنان اداره برق، ۴۲٫۲ درصد قند خون بالا، ۳۳٫۳ درصد LDL-C بالا، ۴۸٫۲ درصد توتال کلسترول بالا، ۲۶٫۴ درصد HDL-C پایین و ۵۱ درصد تری گلیسرید بالا داشتند. چاقی در ۱۳٫۶ درصد، اضافه وزن در ۴۶٫۷ درصد، چاقی شکمی در ۴۲٫۸ درصد و فعالیت فیزیکی غیر قابل قبول در ۷۵ درصد کارکنان مشاهده شد. ۴/۱۶ درصد کارکنان اداره برق در زمان انجام مطالعه سیگاری بوده اند و ۸/۵ درصد سابقه ترک سیگار را داشته اند. همچنین مبتلایان فشار خون ۱۶ درصد و مبتلایان دیابت ۷٫۲ درصد بودند.</p> <p>نتیجه گیری: عوامل خطرزای قلبی عروقی در کارکنان اداره برق شیوع نسبتا بالایی دارد، لذا شناخت عوامل خطرزای قلبی عروقی در این گروه، یک راهکار مداخلاتی آموزشی و محیطی برای پیشگیری از بیماری های قلبی عروقی در سطح این شرکت فراهم خواهد نمود و شاید بتواند الگویی مناسب برای سایر محیط های کاری فراهم کند.</p>

نتیجه گیری

در شرایط دشوار اقتصادی و تنگناهای حاکم بر بنگاه های تولیدی، توجه بیش از پیش به کارگران به عنوان سرمایه های ارزشمند کشور و موتور محرک توسعه اقتصادی ضروری به نظر می رسد. یکی از محورهای این توجه پژوهش هایی هستند که با پاسخگویی به پرسش ها و چالش های مهم این حوزه و خلق سوالات تازه بتوانند قدرت خلاقیت، نوآوری، اعتماد به نفس، پاسخگویی و پیشرفت فعالیت های تولیدی و خدماتی را در جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور، موجب گردند. در این میان یادگیری از مطالعات صورت گرفته و شناسایی نقاط عطف کاربردی آنها در کنار تشریح مشابهت ها و تفاوت ها و دلایل احتمالی آن می تواند برای اهل نظر کاملا آموزنده باشد. محققان تاکنون مطالعات گوناگونی را در خصوص مسائل و مشکلات جامعه کاری کشور به انجام رسانیده اند و عوامل بسیاری از جمله کارکردهای سازمانی، ویژگی های فردی، عوامل گروهی و محیط را در این زمینه مورد بررسی قرار داده اند. این نوشتار به مرور یافته های مجموعه ای از پژوهش های مرتبط با جامعه کاری کشور که در سال های اخیر انجام شده اند پرداخته و مهم ترین نتایج آنها را به همراه روش مطالعه به صورت خلاصه در اختیار خوانندگان قرار داده است. مهم ترین نتایج حاصل از بررسی پژوهش های صورت گرفته را می توان به صورت زیر خلاصه کرد:

- بررسی میزان آگاهی کارگران از اصول صحیح انجام کار و میزان عملکرد آنها مقوله ای است که کمتر به آن پرداخته شده است. البته محققان مختلف کم و بیش مطالعاتی را در این زمینه انجام داده اند و به نتایجی نیز دست یافته اند.
- نا آرامی و تنش، به عنوان نوعی رفتار تعارضی که در کارخانجات به وقوع می پیوندد، دارای پیامدهای منفی اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی- امنیتی است. مطالعه این ناآرامی ها و تنش ها و نیز بررسی ریشه های این کشمکش ها در روابط صنعتی و دلایل ایجاد تضاد بین نظام کارخانه ها و کارگران از جمله موضوعات اساسی در جامعه شناسی صنعتی است.
- حوادث ناشی از کار هر ساله مرگ و میر کارگران زیادی را موجب می گردد. به عنوان یکی از عوامل مهم، استرس های کاری می توانند در تبیین علل وقوع حوادث در محیط های کار موثر باشند. البته شیوه های مقابله با استرس مهم تر از ماهیت خود استرس است. مقابله با استرس از رفتارهای ارتقای سلامت بوده و تحت تأثیر عوامل پیچیده ای است.
- سلامت زنان با توجه به نقش متعدد آنها در خانواده و اجتماع اهمیت بسیاری دارد و زنان شاغل به دلایل مختلف در معرض تهدید سلامتی هستند.
- با توجه به اهمیت سلامت کارگران در کارخانجات صنعتی و عوارض مختلف آلودگی های صنعتی بر سلامت انسان، تعیین وضعیت سلامتی کارگران این بنگاه ها از اهمیت به سزایی برخوردار است.
- کیفیت زندگی کاری فرایندی است که به وسیله آن همه اعضای سازمان از راه مجاری ارتباطی باز و ارتباط مستمر بر هم اثر می گذارند. بر اساس کیفیت زندگی کاری، سطح رضایت شغلی، احساس هویت سازمانی و سلامت روانی در محیط کار بیشتر می شود. بنابراین کیفیت زندگی کاری هم یک روش و هم یک هدف اخلاقی است. عوامل مختلفی بر کیفیت زندگی کاری موثرند که در جمع بندی نهایی می توان به ایمنی و امنیت کار، فرصت شکوفایی و امکانات فیزیکی اشاره کرد.
- وضعیت سلامت کارگران تا حد زیادی متأثر از شرایط کاری و نوع شغل آنان است. کار در معادن از جمله مشاغل مهم تهدید کننده سلامتی کارگران محسوب می گردد.
- تراکم جمعیت کارگری در مناطق بزرگ صنعتی کشور (برای نمونه میدان گاز پارس جنوبی- عسلویه)، احتمال افزایش آسیب های اجتماعی به ویژه اعتیاد، را به طور قابل توجهی افزایش خواهد داد.
- آموزش نظری و عملی کارگران و اصلاح روش های کلیشه ای موجود از مسائل کلیدی قابل توجه در این عرصه است.
- نتایج نشان می دهند که با توجه به نقش و اهمیت جایگاه جامعه کاری در توسعه اقتصادی کشور، طراحی و اجرای پژوهش های میدانی جدید از زوایای گوناگون، یک ضرورت انکار ناپذیر است و بیش از پیش جای کار دارد.

منابع

۱. معتمدزاده مجید، قضایی صمد، ۱۳۸۲، اثرات توام صدا و نوبت کاری روی پارامترهای فیزیولوژیکی کارگران در یک صنعت شیمیایی، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی همدان، بهار، دوره ۱۰، شماره ۱
۲. فراهانی، حیدر، ۱۳۸۲، بررسی تاثیر آلودگی صنعتی بر روی تعدادی از آنزیمهای سرم خون کارگران، فصلنامه دانشور، دی، دوره ۱۱، شماره ۴۸
۳. مرشدی هادی، صفری واریانی علی، ۱۳۸۲، انواع مسمومیت‌های شغلی در کارگران مراجعه کننده به خانه‌های بهداشت کارخانه های تولید کننده مواد شوینده و شیمیایی، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، بهار
۴. صالحی صادق، ۱۳۸۳، بررسی عوامل موثر بر تنش‌های کارگری، نامه علوم اجتماعی، شهریور، دوره ۱۱، شماره ۳
۵. صفوی نایینی، سیدعباس، فتح‌العلوم، محمدرضا، فتاحی بافقی، علی، ۱۳۸۴، بررسی وضعیت شنوایی کارگران کارگاه‌های پر سر و صدای کارخانه آزمایش تهران، پژوهش در پزشکی، پاییز، دوره ۲۹، شماره ۳
۶. قاسمی، مهری، دهقان منشادی، فریده، رضاسلطانی، اصغر، شیخ زاده، حیات اله، ۱۳۸۳، بررسی میزان آگاهی و عملکرد کارگران صنایع خودروسازی در مورد اصول مراقبت‌های بهداشتی ستون فقرات کمر، مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، بهار، دوره ۳، شماره ۱
۷. کرمان ساروی، فتیحه، رخشانی، فاطمه، شهرکی پور، مهناز، ۱۳۸۵، بررسی کاربرد مدل آموزشی پندر در بهبود رفتارهای بهداشتی کارگران، مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان، تابستان، دوره ۱۵، شماره ۵۸
۸. خسروی جلال، هاشمی نظری سیدسعید، دهقانی فرد سعید، جباری کریم، ۱۳۸۶، بررسی حوادث ناشی از کار منجر به فوت در کارگران شاغل در شرکت های پیمانکاری خدمات شهری و فضای سبز شهرداری تهران در سال های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴، مجله علمی پزشکی قانونی، تابستان، دوره ۱۳، شماره ۲
۹. زارع محسن، عابدی کمال الدین، حلوانی غلامحسین، برخوردار فیروزآبادی، ابوالفضل، امینی پور، محمدرضا، ۱۳۸۸، بررسی استرس‌های شغلی در کارگران سازمان بندر و کشتیرانی استان هرمزگان و ارتباط آن با حوادث غیر مرگبار رخ داده، مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، تابستان، دوره ۱۷، شماره ۳
۱۰. ضیایی بیگدلی، محمدتقی، ۱۳۸۹، بررسی نقش جو اجتماعی سازمان کار بر کیفیت زندگی کاری کارگران کارخانه های صنعتی (مطالعه موردی استان آذربایجان شرقی)، جامعه شناسی کاربردی (مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان)، بهار، دوره ۲۱، شماره ۱
۱۱. شاهرخی، اکرم، ۱۳۸۲، وضعیت سلامت عمومی زنان کارگر کارخانه های قزوین (۱۳۸۰)، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، پاییز، دوره ۷، شماره ۲۸
۱۲. محمدی زیدی، عیسی، حیدرنیا، علیرضا، نیکنامی، شمس الدین، صفری واریانی، علی، ورمزبان، سکینه، ۱۳۸۹، تاثیر مداخله آموزشی بر ارتقای آگاهی، نگرش و رفتارهای ارگونومی کارگران، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، بهار، دوره ۱۴، شماره ۱
۱۳. صادقیان، فریده، باقری، حسین، منتظری، علی، ۱۳۸۹، کیفیت زندگی کارگران معادن زغال سنگ، فصلنامه پایش، زمستان، دوره ۱۰، شماره ۱
۱۴. کشاورز زهره، سیمبر معصومه، رمضانخانی علی، ۱۳۹۱، عوامل تأثیر گذار بر نحوه مقابله با استرس در زنان کارگر بر پایه «الگوی تلفیقی نظریه رفتار برنامه ریزی شده و خودکارآمدی»، فصلنامه پایش، مهر و آبان، دوره ۱۱، شماره ۵
۱۵. پوریوسفی حمید، فتحی سروش، پوریوسفی محمدعلی، ۱۳۹۱، بررسی عوامل موثر بر فرهنگ کار در بین کارگران زن بخش صنعت، جامعه شناسی زنان (زن و جامعه)، بهار، دوره ۳، شماره ۱
۱۶. محمدحسین باقیانی مقدم، محمدحسن احرام پوش، ناهید آردیان، طاهره سلطانی، ۱۳۹۲، تعیین وضعیت سبک زندگی و عوامل مرتبط بر آن در بین کارمندان و کارگران شهر یزد، فصلنامه طب کار، پاییز، دوره ۵، شماره ۳
۱۷. محمدیان محمود، رکنی محمد، اسلامی شهرام، فاضلی ابوالقاسم، ۱۳۹۱، ارزیابی میزان مواجهه کارگران با ذرات سیلیس بلوری در کارگاه های استان مازندران، مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، نامه دانشگاه، اردیبهشت، دوره ۲۲، شماره ۸۸
۱۸. صابری زفرقندی محمدباقر، رحیمی موقر آفرین، حاجبی احمد، امین اسماعیلی معصومه، رزاقی عمران، خستو گل آرا، جارسیاه رضا، ۱۳۸۸، وضعیت مصرف مواد، اعتیاد و خدمات مربوطه در کارگران منطقه صنعتی عسلویه (میدان گاز پارس جنوبی) در سال ۱۳۸۶، فصلنامه حکیم، زمستان، دوره ۱۲، شماره ۴
۱۹. جعفری محمدجواد، کوهی فریبا، موحدی محمد، الهیاری تیمور، ۱۳۸۸، بررسی تاثیر آنالیز ایمنی شغلی بر درک کارگران از ریسک‌های شغلی در مشاغل پرمخاطره یک پالایشگاه، فصلنامه سلامت کار ایران، زمستان، دوره ۶، شماره ۴
۲۰. باهنر احمد، شهنام مریم، اسدی لاری محسن، بشتام مریم، قاری پور مژگان، تقدیسی محمدحسین، صرف زادگان نضال، ۱۳۸۹، عوامل خطرزای بیماری‌های قلبی - عروقی در یک جمعیت کارگری در شهرستان اصفهان، فصلنامه سلامت کار ایران، بهار، دوره ۷، شماره ۱